

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА

ISSN 0017-0925

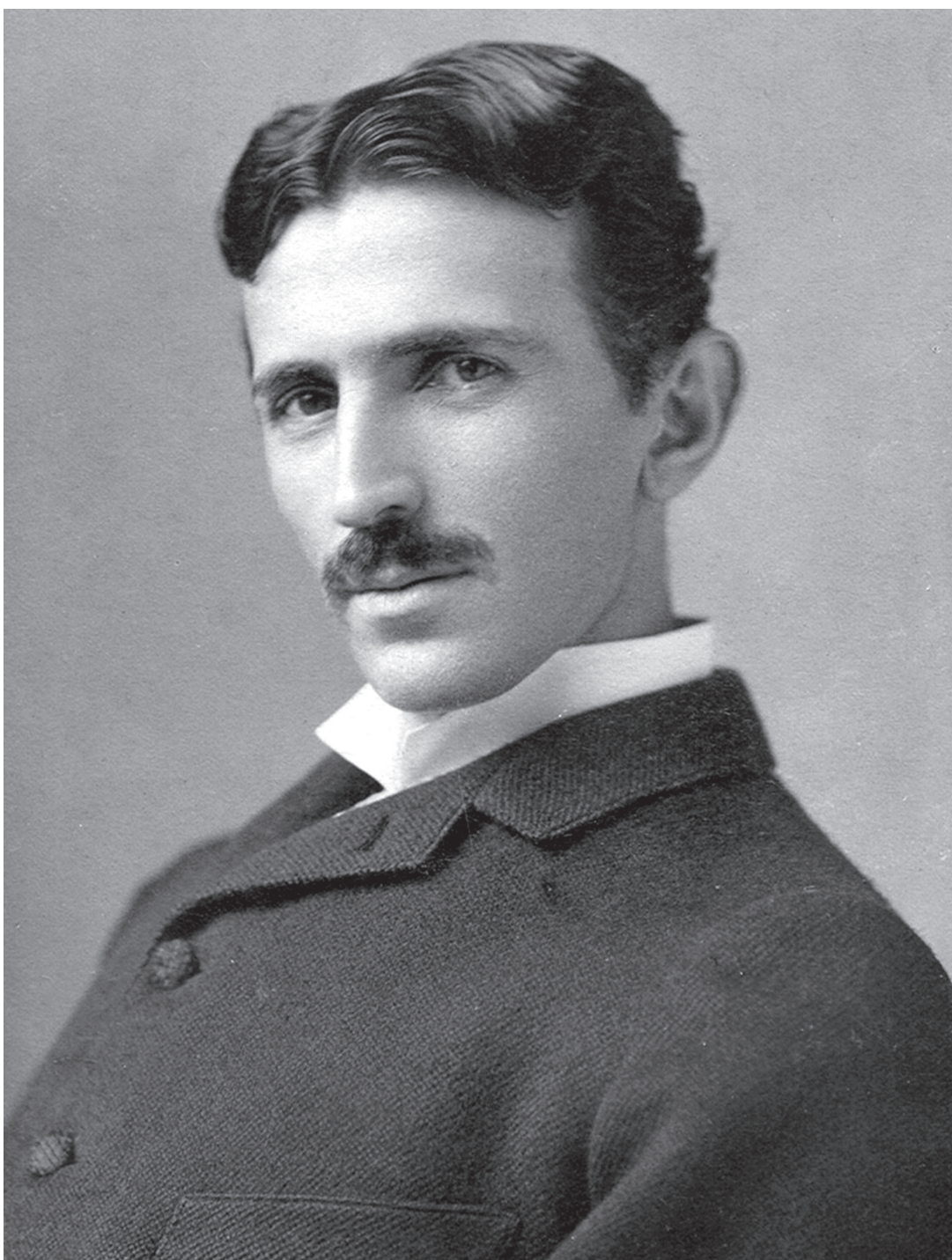
ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

ГОДИНА ХСV

БЕОГРАД, ФЕБРУАР 2014.

БРОЈ 2

Никола Тесла

Никола Тесла и Српска Православна Црква: духовне рефлексије о везама и наслеђу¹

„Престани да се играш с том мачком’, рече она (Теслина мати). ‘Може изазвати пожар’. Али ја сам апстрактно размишљао. Да ли је природа циновска мачка? Ако јесте, ко милује њена леђа? То може бити само Бог, закључио сам“ (Писмо Тесле, Поли Фотић, 1939).²

Ваше Преосвештенство, епископе Максимије, високочасни и часни оци, истакнуте и уважене колеге, драги студенти и пријатељи, почастован сам позивом да вам се обратим у име Српске Православне Цркве и Православног богословског факултета Универзитета у Београду а поводом прославе дана Светог Саве овде у Сан Франциску. А опет, задатак који је предајном јесте давање адекватних речи о славном америчко-српском научнику Николи Тесли (1856–1943). Замољен сам да рефлектујем, макар сажето, о његовом наслеђу с обзиром на Српску Православну Цркву. Моје скромно мишљење јесте да се у теолошком смислу следећа размишљања могу узети за разумно и легитимно вредновање његовог положаја у саборном живом сећању Српске Православне Цркве.

1. *Теслина дела*. Следеће речи нашег Господа Исуса Христа могу се узети као начелни критеријум вредновања: „По плодовима њиховим познаћете их“ (Мт 7:16). Плодови Теслиног дела јесу *свећлодајни*, и то у дословном и у духовном смислу. С једне стране он је свет увео у ново доба цивилизације: у епоху електромагнетне енергије и истоврсне индустрије – треба ли поменути његове револуционарне проналаске какви су (асинхронни) индукциони мотор на погон наизменичне струје (АС) односно обртно магнетско поље, затим струјну свећицу, или његове системе бежичног преноса струјне енергије и инфор-

¹ Предавање је изговорено 9. фебруара 2013. пред организацијом српских студената на Универзитету Беркли у Сан Франциску, Калифорнија – поводом комеморације 70 година од смрти Николе Тесле. Предавање је поновљено 30. јануара 2014. у склопу парохијских трибина у организацији свештеника Небојше Тополића при храму Светог апостола Марка у Београду – поводом 71 годишњице упокојења Николе Тесле.

² Nikola Tesla Letter to Miss Pola Fotitch, “A Story of Youth Told by Age”, у: John T. Ratzlaf, *Tesla Said*, Tesla Book Company, Millbrae CA 1984, 284. Превод: БЛ.

мације, или његове колосалне доприносе у другим пољима каква су анализа икс-зракова (X-rays), радарска и радио комуникација или даљинско управљање, флуоресцентно-неонско осветљење као такво, не искључујући антиципације глобалног интернета или мобине телефоније. С друге стране он је био светло *собом* сâмим. Али то узимам у допунском, рекао бих – у духовном смислу. Наиме Тесла је био „откривење“ мистерије светла и као *личности*.

Узет као научник он је један од најважнијих проналазача свих времена. Тако је још пре 1919. сматрао проналазач и чувени уредник *Електричкој експерименталној* Хуго Гернсбак (H. Gernsback 1884–1967).³ Из његове личности „зрачи нешто магнетично и силно“ сведочи Владислав Савић, такође у то време. Узет као личност он је несумњиво извансеријски пример аскетског самоуздражања. Био је узор човека посвећеног чистоти мисли и благи општења. Из његове личности зрачи нешто што је „... у исти мах чедно и несебично, увек готово да послужи...“ завршава сведочење Савић који је Теслу лично познавао.⁴ На оба нивоа он нам је учинио непроцењиво добро. Дати светло другима јесте *добро*: бити добар према другима јесте *просветљујуће*. Тесла је био обоје. Према томе Српска Православна Црква никад није оклевала да Теслу препозна као једног од својих синова.

Направио бих још један корак. Наиме казаћу и ово: постоји спона, и то посебна, веза коју тек треба испитати, између личности Николе Тесле и оног што можемо опажати као светлодатне енергије Духа Светог. Те енергије, силе, струје свим тварима даје наш Господ Исус Христос – као Логос кроз којег „све постаде и без њега не постаде ништа што је постало“ (Јн 1:3; Откр 4:11). Како сâм Господ објављује: „Ја сам светлост свету; ко

³ Штавише уредник чувеног часописа *Електрички експерименталатор* Гернсбак је казао дословно ово: „Рекох: ‘Ако мислите ко је стварно изумео, другим речима, створио и пронашао – не само побољшао оно што су други већ изумели, онда без најмање сени сумње Никола Тесла јесте највећи проналазач на свету, не само у садашњици већ у целокупној историји““. Видети: Hugo Gernsback, “Nikola Tesla and His Inventions”, *The Electrical Experimenter* VI:69 (1919) 614.

⁴ Овај навод долази из интервјуа који је Владислав Савић водио са Николом Теслом 1919. током њиховог опроштајног сусрета. Тај интервју је касније публикован у посебном издању Друштва „Никола Тесла“ у Београду 1952. Видети: – Vladislav Savić, “Nikola Tesla: naš prvi veliki ambasador u Sjedinjenim Američkim Državama”, Библиотека Николе Тесле књ. 10, изд. Друштво Никола Тесла за унапређење науке и технике, Београд 1952, 14 стр. = Владислав Савић, „Наш први велики амбасадор у САД“, *Градац* 157-158-159 (2006) 244 = скр. А.

иде за мноме неће ходити у тами, него ће имати светлост живота“ (Јн 8:12) – како и никејско-цариградски *Символ вере* потврђује, верујем „...у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божијег, Јединородног, од Оца рођеног пре свих векова; Светлост од Светлости (φῶς ἐκ φωτός), Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, једносушног Оцу, кроз кога је све постало“.

С тим у вези иконички приказ Тесле док седи усред струних муња које отпушта његов појачавајући предајник (magnifying transmitter) у лабораторији у Колорадо Спрингсу, и то са *књигом* отвореном у крилу,⁵ изгледа да назначује извесно пророчко духовно догађање. Дакле то није само запањујућа демонстрација супер генија на послу. Јер тај приказ иконизује истовремено општење са физичким и метафизичким димензијама мистерије светлости. Другим речима тај приказ може се тумачити као истанчана иницијација у благотворна (друштвено-економска) и благодатна (духовно-културна) дејства Светлости. Како стоји у чланку највероватније писаном 1905. а пронађеном у Архиви Музеја Николе Тесле: „С времена на време, у ретким интервалима, Велики дух проналазаштва силази на Земљу да саопшти неку тајну која треба да унапреди човечанство. Бира најбоље припремљеног [...]. Драгоценост сазнање долази као блесак светлости“ (А 52).

Ту улогу пророчког посредника енергија Бога, на начин осветљења њиховог потенцијала и потенцирања њихове светлости, односно, улогу откриваоца светлосних дарова похрањених у природи као откривењу Божијем парекселанс, Тесли су већ за живота приписивали савременици. Тако је 1917. приликом доделе медаље Едисона Тесли председник Америчког удружења електричних инжењера Бернар А. Беренд (В. А. Behrend 1875–1932) на крају казао следеће, парафразирајући стихове Александра Поупа (А. Pope 1688–1744) посвећене Исаку Њутну:

„Природу и законе природе, покрови
закриваху у мрак.

“Нек’ буде Тесла!” – рече Бог, и блесну
светлосни зрак“.⁶

⁵ Можемо сагледати и овај приказ: наиме тренутак кад Тесла у лабораторији у Њујорку (East Houston St., New York) седи испред спиралног калема свог високофреквентног трансформатора, опет са књигом отвореном у крилу, и чита *Theoria Philosophiae Naturalis* (1758) Руђера Бошковића.

⁶ “Nature and Nature’s laws lay hid in night: / God said, ‘Let Newton be!’ and all was light”. Ти стихови Поупа, иначе преводиоца Хомера на енглески језик, били су посвећени као епитаф великом енглеском философу, математичару и физичару. Превод: БЛ

2. *Теслине речи*. Али има тога још. Наиме не можемо заборавити Теслине сопствене речи по питањима вере, Бога и религије. Видећемо, то су речи постављене у очигледно хришћанском контексту:

„Видим повређеног пријатеља, то и мене рађава: мој пријатељ и ја јесмо једно. А сада видим покошеног непријатеља, грумену материје за који – од свих грумена у васељени – мени је најмање стало, па опет, то ме печали. Зар то не доказује да је свако од нас само део целине?“⁷ И следеће медијације тог изузетног човека такође су врло илустративне: „Многе године сам мислио и премишљао, препуштајући се спекулацијама и теоријама, сматрајући да је човек маса коју покреће сила, посматрајући његово необјашњиво кретање у светлу механичког, примењујући једноставна начела механике на анализу истог – док нисам дошао до ових *решења*, и притом намах освестио да су ме њима научили у моме раном детињству. Ове *три* речи [н. храна, мир, рад] озвучују кључне ноте *хришћанске религије*. Њихово научно значење и сврха сад су мени јасни [...]: да повећамо људску енергију. Кад то схватимо, не можемо а да се не дивимо томе како је *хришћанска религија* дубоко *мудра* и *научна* и како је она неизмерно практична, и у каквом наглашеном контрасту она стоји с тим у вези наспрам других религија“ (PI 192–193).⁸

⁷ Nikola Tesla, “The Problem of Increasing Human Energy: With Special Reference to the Harnessing of the Sun’s Energy“, *Century Illustrated Magazine* XL:2 (1900) 177 = скр. PI. Превод: БЛ.

⁸ Према извору *My Inventions: The Autobiography of Nikola Tesla*, NuVision Publications, US 2007, 41 и ове речи би требало да припадају Тесли: „Дар умне силе долази од *Бога*, Божанског Бића, и ако своје умове концентришемо на ту *истину* ми се усаглашавамо са том великом силом. Моја мајка ме је научила да свеколику истину тражим у *Библији*; према томе ја сам неколико месеци посветио истраживању тог дела“. Иако је раширена кроз друге *верзије* његове аутобиографије та реченица, међутим, не налази се у оригиналном тексту Теслине биографије из 1919. године. Видети: – Nikola Tesla, *My Inventions* (Ch. V = “The Magnifying Transmitter“) каквом је публикована у часопису *Electrical Experimenter* VII:74 (1919) 173. Ипак наведена реченица јесте у сагласности са аналогним мислима што их је Тесла износио другде као и са извесним околностима живота или ставовима ума и срца – који се могу реконструисати у прилог горе наведеног, и *vice versa*. У првопоменутој верзији Теслине биографије—у још неким такође—појављују се и ове речи: „*Мир* може доћи само као природна последица универзалног просветљења и стапања раса, и ми смо још увек далеко од тог блаженог остварења, пошто заиста тек неколицина признају да *Бог је саздао човека према своме образу*“ по чему су сви земаљски људи једнаки. У ствари постоји само једна раса у многим бојама. *Христос* је једна личност, а ипак он припада свим људима, па зашто онда неки људи налазе себе бољим од других људи?“ (нав. д., 53). Осим уводног дела прве реченице претходног навода, међутим, остатак наведеног текста не налазимо у рефе-

Ма колико ретко било и тешко постижити, ипак, суштинско обележје хришћанства није само „толерисање“ непријатеља него испољавање љубави према њему, без обзира на непријатељску омразу. Како је казао сам Христос: „Љубите непријатеље своје, добро творите онима који вас мрзе“ (Лк 6:27–29) и „... ако те ко удари по десном образу твом, окрени му и други“ (Мт 5:39). Отуд нема сумње да су вишенаведене речи Тесле постављене парекселанс у хришћанском духу. Али овде се има додати још тога. Јер, како видимо, поменуте речи Тесле нису само јасан пример његове уверености у изначалну једнакост свих људских бића као личности – што је осећај јединства посвојен кроз духовну емпатију – него представљају и чињенично осведочење да је он веровао да сва људска бића достижу пун потенцијал живећи сагласно постулатима учења *Христоса* и његових ученика. И даље још, он се осмељује да изведе научне импликације наведених принципа хришћанске религије која, додаје он, јесте посебна и различита у односу на друге.

Свакако јесте тачно да је у другим приликама он износио гледишта која нису у потпуности у складу са оним што сматрамо солидним у потпуно православном теолошком смислу. На пример његово изједначавање будистичке доктрине о једнакости људских бића са хришћанским учењем о једнакости људских бића, или, његова резерва наспрам религије као религије, или, његова разматрања о пролазности личности сваке људске јединке. Ипак ова гледишта дају се објаснити његовом неодступном посвећеношћу служби *свеколиком* човечанству, његовом либералном свеобухватношћу и чињеницом да је он добро разумео да Бог и религија нису исто нити су безостатно узајамно замењиви. На посебан начин Тесла је себе предао *Боју*. Јер религија може бити – и често јесте (ако се осуши у формалан ритуал без доживљаја вере) дисторзија оног што Бог заиста *јесће*. То је разлог из којег он, сходно једном извору, каже следеће:

„*Религија* је напосто идеал. Она је идеална сила која тежи да људско биће *ослободи* од материјалних уза. Не верујем да су материја и енергија узајамно замењиви ишта више него што су то тело и душа. Напосто има толико много материје у васељени и она не може бити уништена. Како ја видим живот на овој планети, нема никакве индивиду-

рентном Теслином тексту *Моји изуми* из 1919. године = Nikola Tesla, *My Inventions* (Ch. VI = “The Art of Teleautomatics”) каквим је публикован у: *Electrical Experimenter* VII:78 (1919) 552.

алности. Може зазвучати апсурдно али ја верујем да је свака личност тек талас што пролази кроз простор, непрестано се мењајући из трена у трен док путује, напokon једног дана се растварајући“.⁹

Чак и у цитираним речима, међутим, видимо да Тесла признаје како религија може бити ослобађајућа сила. Тако је без обзира да ли она јесте или није пројекција људске жеље на оно што истински *јесће*. А резерва према људској индивидуалности квалификована је, како рекосмо, посматрањем „...живота на овој планети“, или како би теолози казали, „... живота у условима уведеним првобитним падом“. Коначно, изједначавање хришћанства са будизмом јесте функција његове вере у мир и у једност свег створеног бића: вере у мир и свејединство схваћене као последице учења о фундаментално божанском потенцијалу сваког људског бића онаквог какво стоји – или, како је он чинио, клечи¹⁰ – пред Богом, не нужно пред ‘религијом’ узетом као оно што коначна и пала људска бића замишљају да Бог ‘јесте’. Чак и у том случају Тесла је изнова афирмативан:

„Вековима је ова идеја [да смо сви браћа-сестре и делови целине БЛ] обзнањивана у сазрело *мудрим учењима религије*, вероватно не само као средство за осигурање мира и хармоније међу људима већ и као *дубоко заснована истина*. Будиста то изражава на један начин, хришћанин на други, али обоје казују исто: Сви смо ми једно“ (PI 177) – напоследку, ове речи јесу врло индикативне у најширем богословском смислу: „Аристотел је учио да у васиони постоји непокретна ‘ентелехија’ која све покреће и мисао је њен главни атрибут.“¹¹ Исто тако ја сам уверен да је цео космос обједињен, како у материјалном тако и у духовном погледу. Постоји у васиони неко *језиро* од куда ми добијамо сву снагу, сва надахнућа, оно нас вечно привла-

⁹ Orrin E. Dunlap, *Radio's 100 Men of Science: Biographical Narratives of Pathfinders in Electronics and Television*, Harper & Brothers, New York 2 1944, 122-123.

¹⁰ Према сећањима југословенско-хрватског вајара Ивана Мештровића: „... [Тесла] приповиједао ми како се још од ране младости, прије спавања, клечећи на голим кољенима, молио Богу. Кад сам га упитао какве молитве моли, одговорио ми је: ‘Оне које сам у дјетињству молио. Али, да, тако сам се молио све до своје педесете године. Од тога доба се молим другачије, ну, то је свеједно, суштина је иста, и ја се Богу молим сваког дана““. Видети: – Ivan Meštrović, *Uspomene na političke ljude i događaje*, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb 1993, 169-170.

¹¹ Алузију Тесла на теологију Аристотела треба сравнити са следећим локусом ламбда књиге његове *Метафизике*: αὐτὸν ἄρα νοεῖ, εἴπερ ἐστὶ τὸ κράτιστον, καὶ ἔστιν ἡ νόησις νοήσεως νόησις* (*Metaphysica* XII 9: 1074 b 34).

чи,¹² ја осећам његову моћ и вредности које оно емитује целој васиони и тиме је одржава у складу. Ја нисам продро у тајну тог језгра, али знам да постоји, и кад хоћу да му придам какав материјални атрибут, онда мислим да је то *свeтлoст*, а кад покушам да га схватим духовно је то *лeйoшa* и *самилoст*. Онај ко носи у себи ту веру осећа се снажан, рад му чини радост, јер се сам осећа једним тоном у свеопштој хармонији“ (А 244).¹³

3. *Тeслинo црквeнo нaслeђe*. Аргументи које смо досад изнели довољни су нама као припадницима Српске Православне Цркве да усвојимо Николу Теслу као нашег *сaбpaшa*. То следи из универзалности духовности, учења и вере Православне Цркве, нарочито из њене способности да пригрли другост икономски (οἰκονομία). Управо то омогућује да Теслу узнесемо као једног од наше сабраће. Додуше он припада целокупном човечанству, упркос – или захваљујући – његовој јединствености без преседана. Он је био син протојереја Милутина Тесле (1819–1879), српског православног свештеника у Смиљану који га је изложио благодатним чудесима божанске литургије, и то у својем парохиском храму Светих апостола Петра и Павла (1756), у којем је као дечак оглашавао звона (иако се, како је сведочи, осећао нелагодно из разлога што је то *мoрao* да чини сваке недеље). Отац Милан и његов дом славили су крсну славу Светог великомученика Георгија.

Никола је био син Георгине-Ђуке Тесла (1822–1892, рођене Мандић).¹⁴ Њен отац и њен брат такође су били српски православни свештеници. Теслу је крстио свештеник Тома

¹² И ово место треба сравнити са ламбда књигом *Мeтaфизикe* Аристотела: κινεῖ δὴ ὡς ἐρώμενον*, κινούμενα δὲ τὰλλα κινεῖ (*Metaphysica* XII 7: 1072 b 3-4).

¹³ Иако Тесла разликује Светлост у виду материјалног атрибута космичког Центра (језгро) у односу на духовне атрибуте, наиме Лепоту и Самилост, индикативно је да се овде појављује тријадична структура примарних вредности космичког Центра. Ипак, то је удаљено чак од примитивне тријадологије у догматолошком смислу.

¹⁴ Тесла је био перфектно свестан својих дубоких српских коренова са мајчине стране. Он је то потврдио писмено у писму Џорџу М. Муњасу (George M. Mungas) датованом 11.06.1921. „Правовремено сам примио ваше љубазно писмо од 31. маја и желим да вам захвалим на показаном интересовању. Ви наравно знате да сам ја Србин (I am a Serbian) који потиче од најстаријег стабла (stock) утолико што се име моје мајке може пратити (у старину БЛ) скоро онолико далеко колико било које у нашем роду. Издавач канзашког *Farmer and Mail and Breeze* није сасвим схватио да је крајина (Province) у којој сам рођен у оно време напосто била под политичком управом Аустрије што нема никакве везе са националношћу (which has nothing to do with nationality) [...]“. Фотокопија писма Тесле Муњосу је објављена у часопису *Американски Србобран* (22.05.1958).

Оклопција сходно обреду Српске Православне Цркве. У вероучење га је упутио највероватније православни свештеник Миле Лемаић (то јест Филип Лемаић). Све три његове сестре – Ангелина, Милка, Марица – удале су се за српске православне свештенике. Син Ангелине, учени теолог литургијски реформатор Петроније Трбојевић (1876–1933), постао је игуман манастира Шишатовца: Тесла је размењивао срдачна писма са својим нећаком. Поврх тога школовање Николе Тесле на пресудан начин потпомогао је његов ујак и добротвор – митрополит дабробосански и сарајевски Николај Мандић (1840–1907). Лични примерак *Службеника* (Венеција 1519) српски научник је сматрао најдрагоценијим предметом своје библиотеке.¹⁵ Тесла је био председник црквено-образовне општине у Њујорку. Он је био кум храма Светог Саве у Герију у Индијани (Gary, Indiana) године 1938. Тесли је додељен Орден Светог Саве I степена (1892) – па ипак, Никола је увек говорио на нешовинистички и неконфесионалистички начин: о Христу, о хришћанству, о фундаменталном јединству и једности људског рода створеног према образу Више Стварности, то ће рећи, према Светлости, Лепоти и Самилости.

Он је био Србин – а опет био је Американац. Како је рекао Перо Слијепчевић, „Србин по души, али по својем раду само човек, пророк будућности...“.¹⁶ Заиста он је био наш – а опет припада свима. Али тако је и са Христом: он припада теби и мени понаособ и свима „уопште“ – преко и поврх граница времена и простора, друштвеног и економског статуса или оних расе и пола. Такав је случај са Богом и оним што је богоподобно. Тесла је био богоподобан. Он није постао свештеник Српске Православне Цркве, иако се управо за то његов отац свесрдно молио. Па ипак он је постао свештеник науке светлости и енергије, приносећи плодове за које видимо да су добри. Он је рођен у српском селу Смиљану у Личкој крајини на Балкану. Па ипак његова сахрана¹⁷ одржана је у Њујорку у

¹⁵ Теслин нећак Сава Косановић касније ће ту богослужбену књигу подарити Харију Труману (Harry S. Truman 1884–1972), председнику САД. Видети: – Милован Матић, „Тесла у окриљу православља“, *Православље* 931-932 (2006).

¹⁶ Перо Слијепчевић, „Једна посета код Николе Тесле“, *Народ*, бр. 16 (Сарајево 1922) = исти, *Белетристички радови и преписки*, у: Р. Вучковић (уред.), *Сабрана дела Пера Слијепчевића*, књ. 9, Свет књиге 2013, Београд 192-194.

¹⁷ Тестаментарна жеља Тесле лично била је да се његови посмртни остаци испрате уз песму *Тамo далеко...* коју је компоновао српски композитор Ђорђе Маринковић (1891–1977) поводом Албанске голготе

катедрали Светог Јована Богослова, у једном од најимпресивнијих новоготских храмова света. Заупокојну службу отворио је епископални бискуп Вилијам Менинг (William Th. Manning 1866–1949) а наставак су придружили протојереј Душан Шуклетовић, старшина храма Светог Саве Српске Православне Цркве и саслужујући сабрат свештеник Милан Мрвичанин, према благослову епископа Дионисија (Миљивојевића 1898–1979).

Отуд нас није изненадило него обрадовало кад смо видели да бисте Михаила Пупина и Николе Тесле, посвећене и обележене, стоје са леве и десне стране бисте светог Николаја Велимировића¹⁸ у порти храма, опазимо, *Светиој Саве* на Доњем Менхетну у Њујорку.¹⁹ Са сигурношћу можемо казати да је Свети Сава, као нико пре ни после њега, српском народу предао светлост православне вере, и сам бивајући светило Христово Духом Светим. Такође са сигурношћу можемо казати да је син свештеника, Никола Тесла, повео свет у доба блистања, зрачења, енергије и досад непојмљивог развоја и покрета. Обојица су радили на оном што би, рецимо, руски мислилац Николај Фјодоров (1900) препознао као философију „заједничког дела“. То ће рећи: обојица су делали и на просвети и на конкретном унапређењу услова живота свих ради добра свих. Све у свему, поводом ове годишњице упокојења Тесле ми не можемо избећи да не поновимо речи што их је његова мати, побожна жена из Лике, изговорила својме љубљеном сину пре него што је узела свој последњи дах: „Стигао си Ницо, поносе мој!“ Запојмо стога *Вјечнаја ѡамјати* нашем поносу,

српске војске. Жеља Тесле је испуњена. Он је са овог света испраћен управо уз чувену композицију Маринковића, уз виолинску интерпретацију хрватског музичара Златка Балоковића (1895–1965). Том приликом такође је изведена *Ave Maria* Франца Шуберта. Посмртни говор одржао је Луј Адамич (1898–1951), америчко-словеначки писац.

¹⁸ Епископ Николај Велимировић је имао прилику да се сусреће са Теслом током Првог светског рата, кад је из Енглеске послат у Америку ради наставка рада на помоћи српским ратним напорима и уопште потребама страдалног српског народа у целом свету. О њиховим разговорима оставио је траг рецимо Радован Казимировић 1940. године: „Још 1916. рекао је Никола Тесла епископу др Николају Велимировићу (тада архимандриту) у Њујорку: ‘Ја ћу ускоро чути јеку од гусала из моје Лике овде у Њујорку и то седећи на дивану’. Епископ Николај је те речи добро запамтио. Оне су му тада изгледале невероватне, а данас већ и по нашим кућама постоје радио апарати“.

¹⁹ Још више ће нас обрадовати вест да су посмртни остаци оба српска научника похрањени испред храма Светог Саве на Врачару, онако како су посмртни остаци Доситеја Обрадовића и Вука Караџића похрањени испред Саборне цркве Светог Архангела Михаила у Београду.

нашем Николи Тесли! Јер ми смо наследили *њеџа* а он је – у исти мах – наследио *нас*, Цркву Христову. „Ко има уши да чује, нека чује“ (Мт 11:15), или, нека прозре у то догађање, рецимо, преко стихова Јована Јовановића Змаја (1883–1904) испеваним у част посете Тесле Београду 1892:

„Ти нам Тесла, ти врличе, Оде лѣтом
јаче струје, У далеку Колумбију, Да ти умље
колумбује

И ти, Тесла, у којем се Исполинске
мисли роје, Тебе враћа неодоље,
Да пољубиш стабло своје“.

Бојдан Лубарџић
Универзитет у Београду
Православни богословски факултет

* * *

Краћа верзија овог рада објављена је на енглеском језику под следећим насловом: – Bogdan Lubardić, „Nikola Tesla and the Serbian Orthodox Church: a St Sava’s Day Reflection (Address given for the University of California Berkeley Organization of Serbian Students evening of commemoration of the 70th anniversary of Nikola Tesla’s death)“, *The Annual Journal of the Western American Diocese of the Serbian Orthodox Church*, (2013) 120-123 (= тај исти текст је постављен и на веб страници *Americana serbica*: <http://www.eserbia.org/education/lectures>). Исти рад је објављен и на руском језику под следећим насловом: – Богдан Лубарџич, „Никола Тесла и Србская Православная Церковь“, *Живой рогник*, (2014).